

NOVINY

DETSKÁ
UNIVERZITA
KOMENSKÉHO
2024 PREZENČNÉ AJ ONLINE

DIVADLO
RÉNA

DETSKEJ UNIVERZITY KOMENSKÉHO / 22. ROČNÍK

August 2024

7
ZADARMO

Prednáška: Prečo nám Mesiac nespadne na hlavu?

V prvej časti prednášky pána docenta Samuela Kováčika na tému „Prečo nám Mesiac nespadne na hlavu“ sme sa dozvedeli veľa zaujímavých informácií o mesiaci a cestovaní naň. Zistili sme, ako musia byť kozmonauti vybavení, aby úspešne zvládli výpravu na Mesiac. Napríklad aj to, že mesačný prach a kamenky sú také ostré, že keby kozmonauti neboli dobre obutí, nohy by si popálili a porezali, tiež musia byť celí zahalení a na tvári musia mať niekoľkými vrstvami prekryté oči a tvár, pretože slnečné lúče sú tam také silné, že by z toho kozmonauti mohli mať popáleniny, alebo v horšom prípade by mohli aj oslepnúť. Mňa osobne však najviac zaujalo to, že na Mesiaci nie

je vietor, a preto keď v roku 1969 trojčlená výprava na čele s Neilom Armstrongom zapichla do Mesiaca vlajku Spojených štátov, museli ňou chvíľu potriasť, aby na fotke pekne viala.

Ďalej nám pán docent prednášal o štartovaní rakiet. Dozvedeli sme sa napríklad to, že keď raketa vyštartuje, nestúpa stále hore, ako by sme si mohli myslieť, ale po čase začne letieť šikmo, aby dosiahla potrebnú rýchlosť na to, aby ju gravitácia nepritiahla späť.

Ďalšia zaujímavá časť prednášky bola o medzinárodnej vesmírnej stanici, ktorá nás len takzvané „oblietava“. Nachádza sa vysoko pod atmosférou, ktorá je vysoká približne

sto kilometrov, a je to miesto, kde prichádzajú a po niekoľkých mesiacoch odchádzajú kozmonauti. A pomaly sa dostávame k záveru prednášky, a tým je odpoveď na otázku „Prečo nám Mesiac nespadne na hlavu?“ Pán docent nám to vysvetlil na príklade športovca, ktorý hádza diskom, ak na trávniku dohodí 24 metrov, tak napríklad z Eiffelovej veže by dohodil 26 metrov, a to preto, že Zem mu akoby uniká. A podobne je to aj s vesmírnou stanicou, ktorá akoby stále padala, lenže jej rýchlosť je tak presne vypočítaná, že pred pádom vždy „unikne“. Ak sa teda niekto obáva, že by nám Mesiac mohol padnúť na hlavu, myslím že sme pred ním úplne v bezpečí ☺.

Prečo nám mesiac nespadne na hlavu?/ Medailónik Leonarda Kornoša/ Tip na výlet - Český Krumlov/ Knižná séria Malí ľudia, veľké sny/ Hra týždňa/ Bratislavský hrad/ Filmový kútik

doc. RNDr. Leonard Kornoš, PhD.
Pôsobí na Katedre astronómie, fyziky Zeme a meteorológie na Fakulte matematiky, fyziky a informatiky. Venuje sa výskumu medziplanetárnej hmoty, skúma pohyb malých telies Slnčnej sústavy – asteroidov, komét a ich pozostatkov, meteoroidov. Študuje, aké sú ich vzájomné vzťahy, kde vznikli, odkiaľ do blízkosti Zeme prichádzajú a ako nás prípadne ohrozujú.

V minulosti pracoval na univerzitnom observatóriu, má dlhoročné skúsenosti s pozorovaniami pomocou astronomických ďalekohľadov a systémov pre pozorovanie meteorov. Venuje sa aj popularizácii astronómie, napríklad prednáša na Univerzite tretieho veku. Vo voľnom čase trochu športuje, chodí do prírody a trénuje malých gymnastov.

Tip na výlet - Český Krumlov

Český Krumlov je malé historické mesto v Južných Čechách. Prvá zmienka o tomto meste je z roku 1253. Centrum by sa tiež mohlo počítať ako jedna z hlavných pamiatok Krumlova, je síce malé, ale určite si ho zamilujete. Na každom kroku nájdete pravú českú reštauráciu s výborným jedlom, ale ak vám česká kuchyňa nechutí, určite v meste nájdete aj nejakú inú reštauráciu (taliansku, francúzsku a pod.). V centre mesta sa nachádza krásny rímskokatolícky kostol ozdobený historickými obrazmi a pozláteným stropom. V meste sa nachádza aj veľa múzeí ako napríklad Múzeum voskových figurín alebo Múzeum vltavínov (prírodne dozelená sfarbené sklo) a veľmi veľa ďalších. Okolo mesta sa tiahne rieka Vltava, ktorá sa dá splaťovať kajakom alebo člnom.

Dominantou mesta je zámok Český Krumlov. Je to druhý najväčší zámok/hrad hneď po Pražskom hrade. Ide o obrovský zámok s veľkou záhradou plnou krásnych kvetov a rastlín. Zámok sa rozprestiera okolo centra Českého Krumlova. Zámok je obrovský a dlhý s majestátnou krásne vyzdobenou zámockou vežou. Zámocké záhrady a zámok spája obrovský päťposchodový most, ktorý je v niekoľkých prípadoch braný aj ako vstup do centra mesta. Vstup do zámku je otvorený každý deň zadarmo, platené prehliadky sú otvorené každý deň, okrem pondelka. Po zámku sa môžete zadarmo prechádzať, buď po vonkajšej časti, po moste alebo po záhradách. Prvá zmienka je z roku 1253. Zámok bol v roku 1998 zapísaný ako pamiatka Svetového kultúrneho dedičstva UNESCO. Určite sa vám tu bude páčiť ☺.

Výlet do Českého Krumlova odporúčam úplne všetkým. Je to síce menšie mesto, ale dá sa tam toho robiť veľa - či už navštíviť zámok alebo sa len poprechádzať po meste. Je to skrátka krásne mestečko a každý by ho mal aspoň raz v živote navštíviť. Z Bratislavy sú to len tri hodiny autom ☺.

Aaron Pagáč

V každej knižke sa dozviete o živote a tvorbe výnimočnej osobnosti, ktorá ovplyvnila svet. Zaujímalo vás niekedy, ako sa Albert Einstein dostal k fyzike? Prečo chytil štetec do ruky Pablo Picasso či Frida Kahlo? Kedy začal hrať Mozart na klavír? Ako sa Neil Armstrong dostal do vesmíru, Audrey Hepburnová do hollywoodskych filmov alebo ako napadol J. R. R. Tolkienovi námet na Pána Prsteňov?

Malí ľudia, veľké sny sú stručným životopisom každej z osobností písaným tak, aby im porozumeli všetci. Strany knižiek sú vyplnené krásnymi ilustráciami a knižky obsahujú dokonca aj časovú os života a tip na ďalšiu knihu o príslušnej osobnosti.

Autorkou je Maria Isabel Sanchez Vegara, ktorej cieľom je motivovať menších i väčších a ukázať im, že každý má potenciál dokázať veľké veci. Do slovenčiny je zatiaľ preložených 14 knižiek, ale postupne sa môžeme tešiť aj na ďalšie. Okrem už vymenovaných mien si aktuálne môžete prečítať aj knižku o Davidovi Attenboroughovi, Anne Frankovej, Marii Curie, Coco Chanel, Kráľovnej Alžbete II., Andym Warholovi a Astrid Lindgrenovej.

Hra tohto týždňa!

OSEMSMEROVKA 13x13x23

(Autorka básničky a osemsmerovky: Ariana Ceres Tchambak, 11 rokov, redaktorka Novín DUK)

ZAČALI SA PRÁZDNINY,
MY UŽ VIEME, ČO S NIMI:
KAŽDÚ STREDU NA DUK-u,
STRETÁME SA PO ROKU,
ZAUJÍMAVÉ PREDNÁŠKY
ZODPOVEDIA OTÁZKY,
PRINESÚ NÁM ZNALOSTI
BEZ ZNÁMOK A STAROSTÍ,
POMÔŽU _____!
_____!

1. AULA

2. BUDÚCNOSŤ

3. DIPLOM

4. DOBRODRUŽSTVO

5. DUK

6. IMATRIKULÁCIA

7. INDEX

8. KNIHY

9. KUKURA

10. LETO

11. POZNATKY

12. PRÁVO

13. PREDNÁŠKY

14. PROFESORI

15. REKTOR

16. ŠTUDENTI

17. UNIFORMA

18. UNIVERZITA

19. VAK

20. VEDA

21. WORKSHOPY

22. ZÁBAVA

23. ZAUJÍMAVOSŤ

N	Á	Y	K	Š	Á	N	D	E	R	P	M	D
L	P	R	O	F	E	S	O	R	I	U	O	N
I	E	Ť	S	O	N	C	Ú	D	U	B	Ť	A
K	X	T	N	R	E	K	T	O	R	Ú	S	M
Y	E	W	O	R	K	S	H	O	P	Y	O	R
K	D	M	O	L	P	I	D	Ť	Z	O	V	O
T	N	Z	A	R	D	R	J	V	E	D	A	F
A	I	C	Á	L	U	K	I	R	T	A	M	I
N	A	V	T	Ž	K	U	K	U	R	A	Í	N
Z	O	I	S	N	A	H	A	L	Ú	L	J	U
O	A	T	I	Z	R	E	V	I	N	U	U	P
P	V	H	Z	Á	B	A	V	A	O	A	A	S
O	Y	I	T	N	E	D	U	T	Š	T	Z	I

strana 3

Bratislavský Hrad

Milí spolužiaci!

Bratislavský hrad patrí medzi dominanty Bratislavy i celého Slovenska. Vypína sa nad historickým centrom Bratislavy a už z diaľky zdraví všetkých návštevníkov nášho hlavného mesta. Aj preto ho poznajú nielen Bratislavčania a všetci Slováci, ale aj zahraniční turisti. Viete, prečo a kedy bol postavený a po kom bol pomenovaný? Ak nie, poďme to spolu prebádať.

Hrad bol do roku 1919 známy ako Prešporský, keďže Bratislava sa v tých časoch volala Prešporok. Hrad mal aj mnoho ďalších mien: v roku 907 Brezalauspurch, v roku 1042 Brezezburg, o desať rokov neskôr sa už volal Preslavvaspurch, potom v roku 1108 Bresburg, z čoho vzniklo nemecké Pressburg. Pôvodné meno dostal hrad pravdepodobne podľa svojho zakladateľa alebo majiteľa Braslava (alebo Preslava). Za jeho dnešné meno vďačíme štúrovcom.

Hrad s podhradím vznikol postupne na strategicky významnom vyvýšenom mieste nad Dunajským brodom. Vďaka svojej významnej strategickej polohe sa tu rozšírilo osídlenie, striedali sa tu rôzne národy: Kelti, Rímania, Germáni, Slovania, Maďari, až sme si okolo neho vybudovali naše hlavné mesto my, Slováci.

Povedzme si teda pár viet o tom, kedy sa toto miesto začalo osídľovať **a ako sa postupne rozrástlo do podoby, ktorú poznáme dnes.**

Podľa najnovších nálezov bolo najstaršie osídlenie hradného kopca ešte v čase paleolitu (starej doby kamennej), teda pred viac ako 10 000 rokmi!

Archeologické vykopávky (ako mince, zvyšky hrobov a sídlisk) tiež priniesli dôkazy o osídlení hradného kopca Keltmi. Títo tu približne v 2. storočí pred n. l. založili opevnené mesto - oppidum.

Prítomnosť Rimanov bola potvrdená pri výskumných prácach v rokoch 1965-1966, kedy pri prehľadávaní základov zaniknutých sakrálnych stavieb z 9. a 11. storočia objavili pomerne veľa stavebného materiálu, ktorý pochádzal z rímskych čias. Boli to hlavne rôzne opracované kamene, fragmenty (zvyšky) nápisov a tehál s označenými kolkami XIV. rímskej légie, ktoré neskôr použili pri výstavbe ďalších stavieb. Tieto nálezy sú dôkazom toho, že na hradnej akropole (vyvýšenom hradisku) Bratislavského hradu žili Rímania približne v 2. až 4. storočí. Niet pochýb o tom, že toto miesto bolo pre svoju strategicky významnú polohu vhodné pre umiestnenie vojenskej posádky. Určite malo obrovský

význam v časoch rímsko-germánskych vojen. Okrem toho, že miesto bolo vyvýšené a bol z neho dobrý výhľad do veľkej vzdialenosti, bola tu tiež rieka Dunaj. A ako sa hovorí, kde je rieka a voda, tam je aj život.

Neskôr, na prelome 5. a 6. storočia, sem prišli prví Slovania a začali budovať slovanské hradisko. Najskôr obsadili miesta s pozostatkami starších obydlií a opevnení. Aj pre nich bola poloha sídliska na vrchu hradu veľmi výhodná. Dali sa odtiaľ výborne kontrolovať križujúce sa obchodné cesty a Dunajský brod. Z tohto obdobia pochádza prvé známe meno hradu Brezalauspurch.

Už v prvej polovici 9. storočia tu pravdepodobne existovalo dobre opevnené stredisko s drevenými zrubovými obydliami, s palácom (čo bol vlastne dvojpriestorový objekt postavený na plošine na vrchole areálu hradiska), predrománskou trojlodňovou bazilikou, cintorínom a s hospodárskymi objektmi. Opevnenie z dreva a zeminy chránilo územie s rozmermi asi 300m x 200m a vydržalo v tejto podobe až do 13. storočia, kedy ho nahradil kamenný hrad.

Na slovanské osídlenie hradného vrchu nadviazalo hradisko prvého uhorského kráľa Štefana I. a hrad sa stal súčasťou línie opevnení chrániacich jeho kráľovstvo.

V 11. storočí sa hrad stal sídlom kráľovskej rodiny a získal významné postavenie. V 15. storočí nahradila menší kamenný hrad modernejšia pevnosť. V roku 1536 sa Bratislava dokonca stala na takmer 300 rokov hlavným a korunovačným mestom Uhorska a Bratislavský hrad sa stal hlavným kráľovským hradom v Uhorsku.

Bratislavský Hrad

Hrad postupne menil aj svoju podobu, prestavoval sa, pribúdali nové stavby, modernizoval sa a budovalo sa opevnenie. Mal svoju gotickú, renesančnú, barokovú podobu. Najlepšie obdobie budovania však hrad zažil počas vlády Habsburgovcov, najmä počas panovania kráľovnej Márie Terézie, ktorá bola najznámejšou panovníčkou hradu. Tá tu bola aj korunovaná a hrad bol dokonca jej oficiálnym sídlom v Uhorsku. Stala sa z neho prepychová baroková kráľovská rezidencia s nádhernými francúzskymi záhradami.

Po smrti Márie Terézie (od roku 1780) žiaľ hrad postupne upadal. Vo veľkej miere bol zničený počas napoleonských vojen v roku 1809, kedy bol terčom francúzskeho delostrelectva, a 28. mája 1811 ho úplne zničil požiar. Ruiny hradu ďalších viac ako 130 rokov, až do konca 2. svetovej vojny, využívala armáda. Po druhej svetovej vojne ho chceli najskôr zbúrať a postaviť na jeho mieste inú stavbu, potom sa uvažovalo nad postavením repliky pôvodného hradu a nakoniec sa v roku 1953 začalo s obnovou hradu podľa jeho poslednej prestavby z 18. storočia (teda počas vládnutia Márie Terézie). Obnova areálu hradu trvá prakticky doteraz a je nielen najdlhšou, ale najmä najdrahšou rekonštrukciou a najväčšou investíciou do kultúry na Slovensku. Tolko o histórii hradu.

V súčasnosti má hrad rôznorodé využitie:

- sídlí v ňom Historické múzeum,
- využíva sa na reprezentačné a štátne účely,
- služí ako turistická atrakcia pre návštevníkov mesta a
- je oddychovou zónou pre obyvateľov mesta.

A teraz pár faktov o samotnej stavbe:

- stojí na ľavom brehu Dunaja, vo výške asi 80m nad ním, na juhozápadnom výbežku Malých Karpát, v nadmorskej výške 213m n. m.
- najstaršou časťou hradu je Korunná/ Korunovačná veža z 13. storočia, tá je zároveň jedinou skutočnou vežou, ostatné tri sú iba prístavby na streche
- v Korunnej veži boli uschované kráľovské korunovačné klenoty až do roku 1784
- z Korunnej veže je vidieť Alpy až do vzdialenosti 100km
- Na nádvorí hradu je možné vstúpiť tromi bránami a 4. bránkou:
- Viedenskou (Karlovou)** - hlavná brána zo západnej strany, postavená v roku 1712 na počesť korunovácie Karola III. otca Márie Terézie
- Žigmundovou** - na východe zo strany Starého mesta, je postavená v gotickom slohu a pôvodne pochádza z 15. storočia
- Leopoldovou** - z roku 1674, ktorá bola pred postavením Karlovej brány hlavnou bránou, táto však neslúži verejnosti
- Mikulášskou bránkou** - úzka bránka vo východných hradbách, ktorou sa dostanete na východnú terasu hradu, dnes je pri nej vináreň, pôvodne to boli hradné stajne.

- najdôležitejšou stavbou je samozrejme samotný kráľovský palác**, ktorého predchodcom bol gotický palác Žigmunda Luxemburského zo začiatku 15. storočia, prestavaný do renesančnej podoby v 16. storočí a neskôr prestavaný počas vlády Márie Terézie do barokovej podoby, ktorá bola predlohou poslednej rekonštrukcie paláca.
- do hradu sa dostanete cez Leopoldovo nádvorie, ktoré pokračuje na južnú terasu a z nej sa ide do hradu.

Adam Tchambak

SO SLOVENSKÝM DABINGOM

Byť kocúrom nestačí

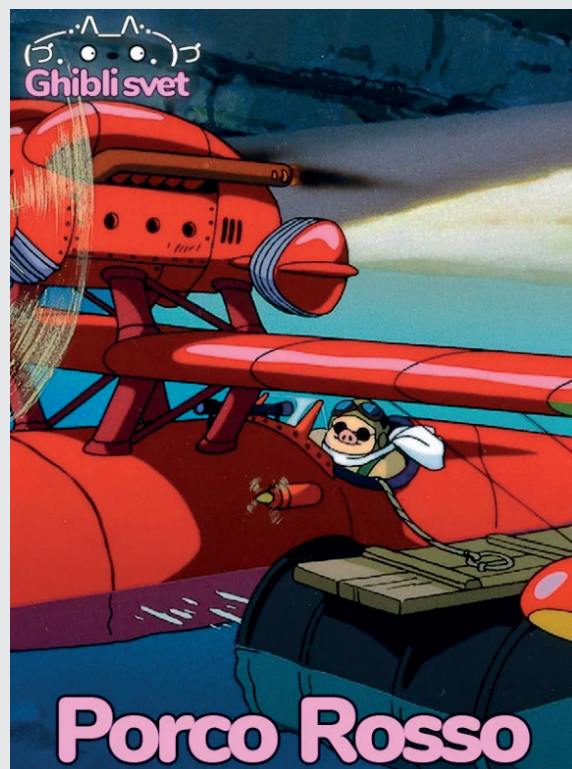
MAČACIA DUŠA

Vilko je rozmazaný a sebecký kocúr, ktorý svoj šťastný a pohodlný život považuje za samozrejmosť. Všetko sa však zmení vo chvíli, keď ľahkovážne príde o posledný deviaty mačací život. Nevzdá to a požiada o výnimku, s ktorou sa môže vrátiť späť na Zem. Dostane ju, ale s jednou podmienkou - každý z nových životov musí Vilko prežiť v inej podobe. Jeho mačacia duša sa tak postupne prevtelí do vtáčika, myšky, psíka a ďalších zvieratiek, z ktorých každé dá Vilkovi lekcii, aby sa z rozmazaného domáceho miláčika mohol stať hrdina schopný myslieť nielen na seba, aj na druhých.

Filmový kútik

PORCO ROSSO

V tomto pútavom príbehu známeho japonského animátora Hiya Miyazakiho sa letecké eso z prvej svetovej vojny Marco Pagott záhadne premení na prasa po tom, čo všetci jeho priatelia zomreli v boji. Teraz známy ako Porco Rosso, pokračuje v boji so vzdušnými pirátmi, zatiaľ čo na zemi flirtuje s nádhernou klubovou speváčkou. Po útoku drzého amerického pilota sa Porco zoznami so sebavedomou Fiou, ktorá mu opravuje lietadlo so svojimi dievčenskými mechanikmi, a vidí ho takého, aký naozaj je.

Tomáš Laluch

GENERÁLNY PARTNER DUK

HLAVNÍ PARTNERI DUK

NADÁCIA
TATRA BANKY

SIEMENS

SIEMENS
Healthineers

METROSTAV

Metrostav Slovakia a.s.

ORGANIZÁTORI DUK

DIVADLO
ARÉNA

UNIVERZITA
KOMENSKÉHO
V BRATISLAVE

Združenie
Maxa
Reinhardta

COMMERCIUM

Reklamná agentúra

PARTNERI DUK

PSS
PRVÁ STAVEBNÁ
SPORITELŇA

SLOVENSKÉ
ELEKTRÁRNE

KOOPERATIVA
nadácia

SKYTOLL

Lenovo

5peňazi

NÁRODNÁ
BANKA
SLOVENSKE
EUROSÝSTÉM

COOP
JEDNOTA
Národná domáca potravina

Lucka

Slovenská
POŠTA

PROJEKT FINANČNE PODPORILO

MINISTERSTVO
ŠKOLSTVA, VÝSKUMU,
VÝVOJA A MLÁDEŽE
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

ZRIAĐOVATEĽ
DIVADLA ARÉNA

BRATISLAVSKÝ KRAJ

PARTNER DUK
ONLINE

DATALAN

ta3

rtv:
ROZHLAS A TELEVÍZIA
SLOVENSKEJ

RÁDIO
REGINA ZÁPAD

vivo rádio

SME

bigmedia
PREMIUM OUTDOOR

MEDIÁLNI PARTNERI DUK

Vydáva: Združenie Maxa Reinhardta, Čajakova 1, 811 05 Bratislava. Editori: Dominika Dudášová, Veronika Gaislová.

Redakcia: Adam Cadmon Tchambak, Ariana Ceres Tchambak, Sarah Ibrahim Saleh, Alexei Burger, Davide Fabris Jati, Tomáš Laluch, Aaron C.M. Capanda-Pagac.

Grafická úprava: Commecium s.r.o.